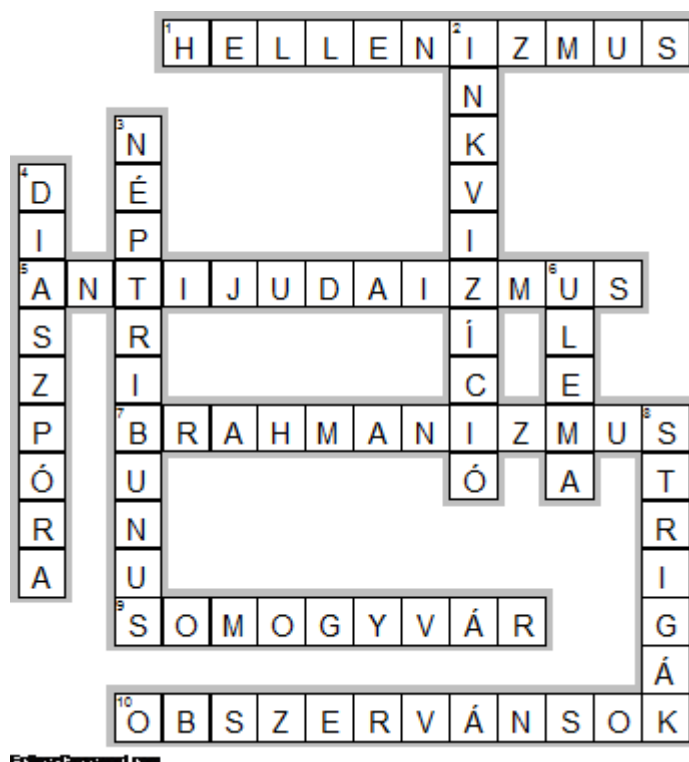

Értékelési útmutató

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ábécé kisbetűivel jelöltük (kivétel a keresztrejtvény). Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó (1 pont), illetve a tanuló nem oldotta meg, hiányos, vagyis az item megoldása nem jó (0 pont). Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen az értékelési útmutatóban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint az igazolható jó válasz is pontot ér. Ha egy feladat meghatározza a válasz elvárt elemeinek számát, és a tanuló ennél többet jelöl meg, akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni. Ha a tanuló az összes válaszlehetőséget megjelöli, nem kaphat pontot.

1. feladat

10 pont

2. feladat

9 pont

- A magyarok (2 helyes szó leírása, nagybetűs mondatkezdéssel, a népnév kisbetűs.)
- nyilaitól
- ments meg
- Uram vagy uram
- minket
- Helyesen használt írásjelek után adható a pont (a rovásírás szövegében is látható): 2 vessző kell és egy felkiáltójel a mondat végén. Pontmegosztás nincs.

A magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!

Elfogadható a válasz akkor is, ha minden szót nyomtatott betűkkel írt a versenyző!

- 9-10. század
- latin vagy olasz (ugyanis Modenához kapcsolják a mondatot), esetleg a kalandozásokban érintett területek nyelvét írja a versenyző (pl. német, bajor, osztrák, szláv, görög stb.)
Nem elfogadható válasz: nem tudjuk biztosan, hogy elhangzott-e.
- Pl. Európában tartottak a kalandozó magyaroktól. vagy
Európában könyörögtek istenhez a magyar támadások miatt. vagy
A kalandozások által érintett területeken a magyar támadások félelmet keltettek a lakosságban. vagy
Elfogadható, ha a visszacsapó íj hatására koncentrált a versenyző.

Bármely helyes állítás megfogalmazása 1 mondatban elfogadható.

3. feladat**6 pont**

- a) D
- b) D
- c) A
- d) C
- e) A
- f) E

4. feladat**12 pont**

Szemponatok		Megoldások
A magyar kalandozások főbb irányai	a)	A, Z
A magyar kalandozásokhoz kapcsolható csaták évszámai	b)	C, O
A magyar kalandozásokban érintett személyek	c)	B, Q
A magyar kalandozások okai	d)	D, G, V
A magyar győzelmek feltételei	e) f)	E, K, X
A magyar kalandozások céljai	g)-h)	H, I, N, R
A magyar kalandozások következményei	i) j)	J, L, P, S, Y
A témához nem tartozó állítások	k) l)	F, M, T

A szürkével jelölt helyekre soronként páratlan számú állítást kell írni!

2 helyes megoldásért jár 1 pont! Pontmegosztás nincs.

5. feladat**8 pont**

- a) Antonius
- b) Alexandria
- c) Thuküdidész *Megfelelő helyesírással fogadható el a válasz.*
- d) Kr. e. 5. század *Nem elfogadható válasz: 5. század.*
- e) Aquinói Szent Tamás vagy Szent Tamás
- f) tomizmus
- g) Gellért püspök vagy Szent Gellért esetleg Gellért
- h) 1083

6. feladat**8 pont**

- a) Szent István (*Nem fogadható el évszám.*)
- b) nemesek esetleg serviens
- c) egyház
- d) negyed esetleg egynegyed
- e) Béla esetleg III. Béla
- f) zsidók
- g) B
- h) D

7. feladat**9 pont**

- a) Antiochia
- b) Damaszkusz
- c) Bagdad
- d) Bizánc vagy Konstantinápoly
- e) Mekka
- f) kalifátusi székhely vagy a kalifátus/kalifa székhelye *esetleg általános fogalmat használ: birodalmi központ*
- g) Omajjád vagy Omajjád-dinasztia vagy Omajjád kalifák
- h) Abbászidák vagy Abbászida-dinasztia vagy Abbászida kalifák
- i) 95-ben.

Elfogadható, ha felírja a megoldást: 717-622

8. feladat**8 pont**

- a) ezeregy *esetleg 1001*
- b) január
- c) elseje *esetleg 1-je*

E	L	H	E	O	E	P	S	B	Y
Q	Y	P	I	S	T	Ű	O	É	J
A	S	Z	K	A	R	Í	T	O	V
Z	O	Z	Z	Á	M	N	V	Ű	Á
A	F	H	R	K	T	J	T	I	Y
*E	N	U	Z	A	O	E	E	J	L
C	U	Y	V	B	M	S	L	Z	U
Z	L	Z	K	H	F	E	Ú	Á	É
S	F	J	K	U	T	I	O	N	N
Z	L	C	B	G	Ű	É	I	E	Y

- d) Valószínűleg ekkor koronázták királlyá Istvánt.

Minden tartalmilag helyes válasz elfogadható.

- e) 1000. december 26. *esetleg 1000. december 25.*
- f) Esztergom
- g) C
- h) D

9. feladat**9 pont**

	A festő neve	A mű címe	Az esemény helyszíne
1. kép	a) Than Mór	b) IV. László és Habsburg Rudolf találkozása a csatatéren	c) Morvamező vagy Dürnkrut
2. kép	d) Than Mór	e) Imre király elfogja pártütő öccsét: Endrét vagy Imre király András herceg táborában	f) Varasd <i>esetleg</i> a Dráva mellett
3. kép	g) Benczúr Gyula	h) Vajk (Szent István) megkeresztelése	—

j) Nem*A mű címe elfogadható, ha a versenyző pontosan felismerte a képet, a történelmi helyzetet.***10. feladat****9 pont**

Állítás	Igaz	Hamis
a) Ezt a bencések regulája tartalmazhatja: „A tétlenség a lélek ellensége.”	X	
b) Francesco Bernardone létrehozta a 12. században a ferences rendet.		X
c) Xanteni Norbert megalapította a ciszterciek rendjét.		X
d) „Ne szerezz se aranyat, se ezüstöt...” – Jézus e szavai hatására tért meg Domonkos.		X
e) Dominique Guzmánt III. Ince a katharok megtérítésével bízta meg.	X	
f) A ciszterci szerzetesek fehér posztócsuhában jártak.	X	
g) A karthausi szerzeteseknek sosem volt szabad megszólalniuk Szent Brúnó szerint.		X
h) III. Jenő pápa eredetileg ciszterci szerzetes volt.	X	
i) A Treuga Dei időszakában tilos volt a hadakozás az egyház tilalma alapján.	X	

11. feladat**12 pont**

Esszé

Az érettségi értékelési szempontjait kell alkalmazni az alábbi pontozással. **Figyelembe kell venni, hogy a tanulók az esszéírást még tanulják! Minden helyes válasz értékelendő a táblázat pontmegosztása alapján.**

Értékelési szempontok	Pontszám
Feladatmegértés	1
Tájékozódás térben és időben	1
Kommunikáció	1
Szaknyelv alkalmazása	1
Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása	5
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	3

Feladatmegértés

A tanuló a feladat utasításának megfelelően a feudális rend megszilárdításának bizonyítására, Könyves Kálmán uralkodására koncentrál. Egyéb kérdéseket legfeljebb a forrásokból következtetve érint. (1 pont)

Ha a feladatmegértés 0 pont, akkor az egész esszé 0 pontos.

Tájékozódás térben és időben

Az esszében említi a tanuló: Magyar Királyság vagy Magyarország vagy Kárpát-medence (tér); Könyves Kálmán uralkodása 1095-1116 közötti időszak; esetleg utal I. László uralkodására: 1077-1095 (idő)

Az 1 pont akkor jár, ha minden szempontra kitér. Kálmán uralkodási dátuma kötelező

Kommunikáció

Bekezdésekkel szerkesztett, logikus gondolatmenet, megfelelő a nyelvhelyesség és nincs durva helyesírási hiba. Legfeljebb 2-3 hiba lehet a helyesírásban. (1 pont)

Szaknyelv alkalmazása

A tanuló használja a témához tartozó konkrét és elvont fogalmakat (pl. törvény, törvénygyűjtemény, kereszténység, feudalizmus, király, királyság, rabszolga, szabad, istenítélet, magántulajdon, lopás, esetleg középkor stb.). (1 pont)

Legalább 4 fogalmat használ. Nincs téves fogalomhasználat.

Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása

A tanuló 5 elemre utal a forrásokat használva a témához tartozóan (5 pont): pl.

- Könyves Kálmán I. László törvénykezési munkájára alapozva hozzájárul a feudalizmus megszilárdításához;
- mindkét törvény a magántulajdon védelmét szolgálja a lopások visszaszorításának igényével;
- megállapíthatja, hogy a törvények azonosak abban, hogy tartalmazzák a tolvajok büntetését és a tolvajlás mértékét, enyhítő körülmény az egyházba menekülés, a tolvaj gyermekeit is büntetik, a bűnösség eldöntésénél ismerik az istenítéletet;
- a törvények különbségeivel bizonyítja a feudális (új rend) megszilárdulását, hisz I. Lászlóhoz képest Kálmán időszakában a törvény enyhébb pl.: tyúk, 10 dénár – négy lábú, 20 dénár; a tolvaj gyermekeit 10, illetve 15 év fölött bünteti; ha az egyházba menekül a tolvaj, megvakítják, ill. megmenekül a vakítástól is.
- bizonyítja a feudális rend megszilárdulását a társadalmi csoportok jogi helyzetének változásával: Kálmánnál a büntetések egységesek a szabadok és szolgák esetében, hisz az elszegényedett szabadok lesüllyedtek (I. László külön-külön büntetést írt elő számukra).

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

A tanuló 3 elemre utal a témához tartozóan (3 pont): pl.

- következtet, hogy Kálmán időszakára a lopás megszűnt a társadalom alapvető kérdése lenni, de a magántulajdon védelme továbbra is a törvények középpontjában volt;
- Kálmán megszüntette a dukátust, ezzel növelte a királyi hatalmat és a feudális rend megszilárdulását;
- a feudalizmus megszilárdulásához hozzájárult a keresztény egyház támogatása is;
- gazdasági intézkedésekkel Kálmán megszilárdítja a feudalizmust (pl. pénzrontás akadályozása kisebb értékű pénzek forgalomba helyezésével, adókedvezmények a katonáskodó rétegnek);
- Kálmán sikeres hadjáratokat vezet, amelyek bizonyítják a rendszer stabilitását (pl. Dalmácia).

Felhasznált irodalom

1. feladat

Alkalmazás a keresztrejtvénynél URL: <https://www.eclipsecrossword.com/> (2019. 04. 14.)

2. feladat

A szöveg átalakítási helye URL: <http://www.kopjafa.hu/rovasiras-fordito.php> (2019. 04. 14.)

A székely rovásírás ábécéje:

Dr. Németh György – Borhegyi Péter (2014): *Történelem tankönyv* 9. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Dürer Nyomda Kft., Gyula. 206. oldal

7. feladat

A térképrészlet származási helye (eredetiben színes):

Dr. Németh György – Borhegyi Péter (2014): *Történelem tankönyv* 9. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Dürer Nyomda Kft., Gyula. 120. oldal

A betűk Morse jelekké alakítása: <https://bit.ly/2VevJIH> (2019. 04. 15.)

9. feladat

1. kép

Than Mór: IV. László és Habsburg Rudolf találkozása a csatatéren

http://keptar.oszk.hu/005600/005698/7d3_nagykep.jpg (2019. 04. 15.)

2. kép

Than Mór festménye: Imre király elfogja pártütő öccsét: Endrét vagy Imre király András herceg táborában

http://dka.oszk.hu/005600/005691/723_nagykep.jpg (2019. 04. 15.)

3. kép

Benczúr Gyula: Vajk (Szent István) megkeresztelése

http://dka.oszk.hu/042400/042483/1900bb_Page_266_b_nagykep.jpg (2019. 04. 15.)